

V*TUN NELJÄTOISTA

Ruotsi, 2005

Kuvaus / leikkaus / tuotanto / ohjaus:

Flippa Freijd, Martin Jern,
Emil Larsson, Henrik Norrthon

Näyttelijät: Elin Ahlberg, Jesper Fridh,
Andreas Karoliussen, Björn Månsson

Elokuvan levittäjä:

Digital Cinema Matila&Röhr Oy

Alkuperäinen nimi: *Fjorton Suger*

Ikäraja: K11

Kesto: 83 min.

Genre: draama

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu
yläkouluun ja lukioon.

Oppimateriaalin teemoja: nuorten alkoholin
käyttö, raiskaus, perhe, ystävyys, rakkaus

SYNOPSIS

Emma on hyvän näköinen, suosittu ja mielettömän ”cool” - mutta vasta neljätoista. Kun isoveljen kaverit pyytävät Emman mukaan bileisiin, ei tarjouksesta voi kieltäytyä. Bileet päättyvät karmeasti kun Emma toivotetaan tervetulleeksi aikuisuuteen. Emman maailma on murskana, kunnes hänen elämäänsä astuu ujo skeittari-poika Aaron.

Tarina bilekesästä, ensirakkaudesta siitä
miltä tuntuu olla v*tun neljätoista!

www.sf.se/sites/fjortonsuger/

Henkilöt

1. Elokuvan henkilöiden tarkastelua

a. Tehkää lista elokuvan päähenkilöistä. Valitkaa ryhmissä tai pareittain joku henkilö, josta kokoatte ideakartaksi kaikki, mitä muistatte hänestä: Miltä hän näyttää? Vaatteet? Mistä hän pitää? Mistä ei pidä? Missä hän asuu? Suhteet muihin henkilöihin? Toimintatavat? Keksikää itse lisää kysymyksiä.

b. Henkilöhahmon voi myös muotoilla ”kuuma tuoli”-draamaharjoituksen avulla. Yksi henkilö toimii sen henkilön roolissa, kenestä halutaan rakentaa henkilökuva. Muu ryhmä haastattelee henkilöä.

c. Valmistelkaa ryhmässä ideakarttanne ja muun aineiston perusteella puheenvuoro, jossa esittelette henkilönne lyhyesti. Kertokaa myös, millainen hänen roolinsa oli elokuvassa eli mitä hänen avullaan kerrotaan katsojalle.

d. Millaisia asioita henkilöhahmojen esittelyssä nousi esille? Keskustelkaa niistä yhdessä

(Aiheita voivat olla esim. Ystävyys, Ovatko tyttöjen ja poikien väliset kaverisuhteet erilaisia? Millaiset olivat elokuvan päähenkilöiden perheen vanhempien ja lasten ja väliset suhteet? Miten vanhemmat suhtautuvat nuoriin? Entä nuoret vanhempiinsa? Seuraavissa tehtävissä 2 ja 3 on myös asioita joita keskustelussa voi tulla esille.)

2. Mitä tarkoittaa huora? Kuka on homo?

a. Määritelkää käsite huora. Vertailkaa määritelmiänne.

b. Missä yhteyksissä olette kuulleet käytettävän sanaa? Kuuluuko se teidän aktiiviseen sanavarastoonne? Mihin sitä tarvitaan? Millaisia reaktioita nimittelystä seuraa? Vastataanko nimittelyyn tai puututaanko siihen jollain muulla tavalla?

c. Määritelkää käsite homo. Vertailkaa määritelmiänne.

d. Missä yhteyksissä sanaa käytetään? Kuuluuko se teidän aktiiviseen sanavarastoonne? Mihin nimitystä tarvitaan? Mitä muita samantapaisia nimityksiä olette kuulleet? Millaisia reaktioita nimittelystä seuraa? Vastataanko nimittelyyn tai puututaanko siihen jollain muulla tavalla?

(Väitetään, että tytöt, joilla on ollut useampia seksikumppaneita joutuvat haukutuksi huoriksi. Poikien sanotaan sitä vastoin ”keräävän sulkia hattuunsa” eli he ovat ihailtuja ja kiinnostavia vastaavassa tilanteessa. Elokuvassa päähenkilö Emma joi alkoholia juhlissa niin runsaasti, että hän sammui ja joutui raiskatuksi. Vasta kotona hän huomasi, että hänen otsaansa oli kirjoitettu huora. Elokuvassa oli myös pari kohtausta, joissa käytettiin homo-nimitystä haukkumistarkoituksessa.)

3. Alkoholinkäyttö

a. Millaisia kokemuksia teillä on alkoholin käytöstä? Miten alkoholi vaikuttaa käyttäytymiseen? Saako alaikäinen helposti alkoholia? Onko nuorilla ryhmän painetta juomiseen? Voiko juomisesta kieltäytyä?

b. Väitteitä nuorista ja alkoholista ja nuorten humalajuomisesta:

Nuorten keskuudessa vallitsee viinaposiivinen kulttuuri ja nuoret siirtyvät väkeviin juomiin. Entistä nuoremmat lapset myös käyttävät alkoholia ja nuorten toistuva humalajuominen on kääntynyt selvään kasvuun.

Yli 60 prosenttia 14-vuotiaista tytöistä käyttää alkoholia, samanikäisistä pojista puolet. 13-vuotiaista tytöistä melkein joka neljäs on juonut itsensä joskus humalaan, ja 18 vuotta täyttäneiden naisten juominen lisääntyy edelleen. Näin kerrotaan Helsingin Sanomissa 21.6.2004 ilmestyneessä Sirpa Palokarin artikkelissa *Miehiset juomatavat vievät tyttöjä kohti riippuvuutta.*

Seuraavat faktat ovat peräisin artikkelista – testatkaa tietonne valitsemalla vaihtoehdoista oikeat:

* Mitä nuorempana aloittaa juomiskokeilut, sitä todennäköisemmin

- kyllästyy juomiseen aikuisena
- käyttää alkoholia aikuisena usein ja paljon kerrallaan.

(Oikea vastaus on b.)

* Alkoholi aiheuttaa nopeammin fyysisiä muutoksia

- tytöissä
- pojissa.

(Tytöissä, koska heidän kehossaan on vähemmän vettä ja koska myös hormonit vaikuttavat.)

* Alkoholi vaikuttaa nuoren

- persoonallisuuteen
- aggressiivisuuteen
- muistiin ja oppimiseen.

(Kaikkiin: alkoholi muuttaa persoonallisuutta; muistin ja oppimisen aivoalue on 10 prosenttia pienempi niillä nuorilla, jotka käyttävät alkoholia runsaasti; alkoholi lisää aggressiivisuutta.)

* Kotoa annettu alkoholi

- ohjaa nuorta kohtuukäyttöön
- lisää nuoren alkoholinkulutusta.

(Kotoa annettu alkoholi on lisä muille hankinnoille, joten nuori juo enemmän, jos hänelle kotona tarjotaan alkoholia.)

(Alkoholiin liittyvät kysymykset kohdassa 3 b. on laatinut lukion äidinkielen ja kirjallisuuden lehtori Minna Hautaniemi ks. elokuvan Hip hei Hutsu-oppimateriaali)

c. Miten elokuvassa esitettiin nuorten alkoholin juominen? Oliko nuorten juomisen kuvaaminen mielestänne totuudenmukaista? Miten elokuvassa esitettiin vanhempien alkoholin juominen?

d. "Tuhannet ja yhdet bileet"- toimintakorttien avulla voi myös käsitellä mm. alkoholin käyttöön liittyviä asioita oppilaiden kanssa. Kortit on laatinut työryhmä Asko Leppilampi, Ulla Piekkari, Olavi Toivakka ja Sari Toivakka / Terveystieteiden edistämisen keskus: www.health.fi/bileet

4. Millaisista asioista nuoret haaveilevat tai unelmoivat?

a. Tehkää lista haaveista ja unelmista Kirjoita yhdestä tai useammasta haaveesta? Millaisia haaveita on hyvällä ystävälläsi, vanhemmillasi, pienellä lapsella, jollakin ilkeällä ihmisellä, pahiksella/koviksella, keksi lisää henkilöitä.

b. Istutaan 5-6 hengen ryhmissä. Valitaan aiheita esim. onni, rakkaus, viha, ilo, ystävyys, suru, turvallisuus. Jokainen ryhmän jäsen kirjoittaa paperille 3-5 riviä sovitusta aiheesta. Aikaa annetaan noin 3-5 minuuttia. Kullekin aiheelle on hyvä valita erivärinen paperi. Paperit kiertävät jokaisella ryhmän jäsenellä niin, että kirjoittaja näkee vain viimeksi kirjoitetun rivin. Luetaan yhdessä syntyneet tekstit.

c. Valitkaa, joku luokkakuvaa (ei omasta luokasta, eikä tutuista henkilöistä kuvattua), jossa on 1.-2. luokkalaisia. Kuvitelkaa millaisia kuvan henkilöt ovat 14–16-vuotiaina. (Kirjoittakaa yksin tai pareittain lyhyt henkilökuvaus, joissa kerrotte valitsemastanne henkilöstä esim. luonteenpiirteistä, harrastuksista, asenteista, arvostuksista, ystävyssuhteista, mitä tai ketä hän ihailee jne.)

5. Lasten ja vanhempien väliset suhteet

a. Kuvittele olevasi Emmen asemassa. Mitä Emma ajattelee? Miltä hänestä tuntuu? Kuvittele olevasi äidin asemassa. Minkälaisia kysymyksiä esittäisit Emmalle, jos olisit hänen äitinsä?

Elokuvassa Emma muuttuu sulkeutuneeksi juhlien tapahtumien jälkeen. Hän ei ole uskaltanut kertoa raiskauksesta

kenellekään. Hän ei halua nousta vuoteesta ja on masentunut. Äiti huomaa, että tytär ei halua syödä ja että hän on surullinen. Äiti yrittää keskustella Emmen kanssa, mutta puhelinsoitto keskeyttää yrityksen.

b. Valitkaa muutamia aiheita, joista nuorten ja aikuisten välillä voisi syntyä keskustelua, erimielisyyksiä tai kiistaa. Jakakaa luokka kahteen osaan, niin että toinen puoli esittää nuoria ja toinen vanhempia ja väitelkää valitsemastanne aiheesta. Muistakaa perustella mielipiteenne. Vaihtakaa rooleja välillä.

c. Teini-ikä on itsenäistymisen aikaa. Onko aikuisilla vastuu nuorista vai pitäisikö nuorten saada tehdä mitä he itse haluavat? Pitäisikö vanhempien tietää kaikki mitä nuoret tekevät? Mitä asioita vanhemmille kerrotaan ja mitä ei? Millaisista elokuvan tapahtumista olisitte itse kertoneet vanhemmille? Tehkää lista yhteistyönä: Millaisia olisivat "ihannevanhemmat"?

Elokuvassa nuoret järjestävät riehakkaita juhlia toistensa kodeissa ilman vanhempien valvontaa. Vanhemmilla on omat juhlansa. Emmen ja Markuksen kodissa nuoret ja vanhemmat keskustelevat ja arvostelevat toisiaan aika kireissä tunnelmissa pikaisesti lähinnä ruokapöydässä. Vanhemmat ja lapset elävät omissa maailmoissaan.

6. Emma ja Markus

Minkälainen sisarusuhde Emmalla ja Markuksella oli elokuvassa? Miten sisarusten suhde muuttui elokuvan aikana? Onko sisaruksilla teidän perheessänne tapana kertoa asioista toisilleen? Voiko sisaruksille uskoutua?

7. Keskusteltavaksi ja kirjoitustehtävien aiheiksi

a. Emma käy poliisilaitoksella tehdäkseen ilmoituksen raiskauksesta, mutta peruu aikeensa. Miksi hän ei kerro kenellekään tapahtuneesta? Pelottaako häntä se mitä muut ajattelevat tai se, että ehkä he syyttäisivät Emmaa asiasta? Miettikää, miten Emma käyttäytyy elokuvassa? Miten tapahtunut vaikuttaa Emman kuvaan itsestään? Miten tilanne vaikuttaa hänen suhteeseensa Aroniin?

(Kun Emma joutuu juhliissa veljensä parhaan kaverin raiskaamaksi hän oli sammuneena, eikä hänellä ollut mahdollisuutta edes sanoa ei. Emma on jo poliisilaitoksella tehdäkseen ilmoituksen, mutta lähtee viime hetkellä pois. Hän ei uskalla kertoa asiasta kenellekään.)

Raiskauksen uhrille esitetään usein syytöksiä mm. Tilanne on itse aiheutettu, joi liikaa, provosoiva pukeutuminen, kulkee yöllä yksin esim. puistossa. Raiskatuksi joutunut kokee usein syyllisyyttä ja häpeää. Emma kokee, ettei hän ole Aronin kiinnostuksen tai rakkauden arvoinen. Emma paistaa myös pysäkillä isolla kivellä mainosta, jossa on vähäpukeinen nainen, kysyttäisiin Aronilta ensin onko nainen Aronin mielestä kaunis.)

b. Millaisia eri tapoja on reagoida suruun? Eroaako tyttöjen ja poikien tapa surra? Miten henkinen pahoinvointi ilmenee pahimmillaan? (mm. syömishäiriöt, itsensä viiltely, päihteiden väärinkäyttö.)

Elokuvassa Emma käpertyy suruunsa, ruoka ei maistu, hän on vaikuttaa masentuneelta. Emman veli, Markus on aggressiivinen ja käyttäytyy väkivaltaisesti.

c. Onko Emmalla oikeus kostaa? Elokuvassa Emma lyö juhliissa Patrikia pullolla päähän.

d. Miten Patrikin elämä jatkuu? Kuvittele hänen elämänsä elokuvan tapahtumien jälkeen. Kirjoita mitä hänelle tapahtuu. Aiheita mm. Syyllisyys? Parhaan kaverin menetys? Pystyykö hän kohtaamaan muita kavereitaan? Pyytäkö hän anteeksi? Katuuko hän? Suhtautuuko hän välinpitämättömästi? Toistaisiko hän tekonsa tilaisuuden tullen? Elokuvassa Emma kärsii, mutta Patrik jatkaa elämänsä ja juhlimista niin kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Seksuaalirikoksiin liittyvää tietoa:

Jokaisen ihmisen perusoikeuksiin kuuluu

oikeus henkilökohtaiseen

koskemattomuuteen. Tämä tarkoittaa myös

seksuaalista itsemääräämisoikeutta eli

oikeutta päättää omasta ruumistaan ja

seksuaalisuudestaan.

Seksuaalirikoksia ovat mm. raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, lapsen tai aikuisen seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta. Seksuaaliseen hyväksikäyttöön ei välttämättä liity fyysisistä väkivaltaa vaan esimerkiksi toisen henkilön avuttomuuden tilan, kehittymättömyyden, sairauden tai tekijästä riippuvaisen aseman hyväksikäyttöä. Raiskaus on aina väkivaltaa, siitä on määrätty rikoslaisissa rangaistus. Raiskauksen kohteeksi voi joutua kuka tahansa. Raiskaus tai sellaisen yritys tulee aina ilmoittaa poliisille.

Uhri ei ole syyllinen, mutta hänelle jää yleensä tapahtuneesta paha olo ja syyllisyyden ja häpeän tunne, vaikka ne kuuluisivat tekoon syyllistyneelle, ei uhrille. Seksuaalinen väkivalta ja hyväksikäyttö voivat pahimmillaan vaikuttaa kokonaisvaltaisesti ja laajasti uhrin elämään kuten työkykyyn, mielenterveyteen, seksuaalisuuteen, parisuhteeseen, vanhemmuuteen ja elämänhallintataitoihin. Lapsuudessa koettu trauma voi aktivoitua aikuisiässä. Ongelmiin kannattaa hakea apua, ettei masennus ja katkeruus tuhoa omaa elämää. Auttajia löytyy esim. kouluterveydenhuollosta tai perhe- ja nuorisoneuvoloista. Vaikeistakin kokemuksista voi toipua. Selviytymiseen tarvitaan useimmiten apua ja tukea. (office@tukinainen.fi)

Apua ja tietoa saa mm.

Tukinainen
PL 111
00121 HELSINKI

puh. 09-5860 360,
fax 09-685 1979
office@tukinainen.fi

VÄESTÖLIITON YHTEYSTIEDOT:
Postiosoite: Kalevankatu 16 B, PL 849, 00101
Helsinki
Puhelin (kanslia): 09- 6162 2264
Puhelinneuvonta: 09- 644 066 ma-to 13–15
Ajanvaraus vastaanotoille: 09- 6162 2267
ma-to 13–15
seksuaaliterveys@vaestoliitto.fi
Nettipalvelu: www.seksuaaliterveys.org

Väestöliiton Seksuaaliterveysklinikan Nuorten
Avoimet Ovet (=NAO) on nuorten
seksuaaliterveyden ja
seksuaaliterveyskasvatuksen edistämisen
mallitoimintaa.

NAO tekee monenlaista työtä nuorten
hyväksi. Esimerkkeinä ovat vastaanotto,
nettipalvelu, puhelinneuvonta, koulutus,
materiaalituotanto, yhteistyöprojektit sekä
yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Maksuton
vastaanottotoiminta on tarkoitettu alle 18-
vuotiaille tytöille ja alle 20-vuotiaille pojille,
nettipalvelu puolestaan alle 18-vuotiaille
nuorille.

Oppimateriaalin ovat laatineet
Tuula Koistinen
ja Anna-Liisa Puura-Castrén.